

Posudek diplomové práce Kateřiny Spurné
Odras latiny v charvátskohlaholských památkách
(Překladová technika ablativu absolutního v charvátskohlaholské Benediktově Řeholi)

Diplomantka si jako téma své diplomové práce vybrala problematiku vztahu překladové techniky z latiny do církevní slovanštiny chorvatské redakce. Vzhledem k rozsahu daného tématu se po výběru vhodného materiálu již od počátku soustředila na text, který doposud zcela unikl odbornému výzkumu, tj. na chorvatský překlad Řehole sv. Benedikta (dále jen Ben). Církevněslovanský překlad, jehož vznik se nejčastěji klade do 12. století, se zachoval pouze v jediném mladším opise ze 2. poloviny 14. století a patří k velmi obtížným textům charv.-hlah. písemnictví, neboť se výrazně vzdaluje od památek, jež můžeme považovat za typické pro chorvatskou redakci csl. jazyka, protože se zde projevují silné vlivy národního jazyka. Tato skutečnost ještě více komplikuje studium daného textu a naznačuje, jakým úskalím diplomantka při zpracovávání daného tématu musela čelit. Vzhledem k rozsahu zkoumanému textu (108 stran rukopisu v chorvatské hlaholici) považuji za účelné, že se K. Spurná nakonec soustředila pouze na jediný jev překladové techniky, tj. překlad latinského ablativu absolutního do církevní slovanštiny. Při práci vycházela především z novodobé edice dané památky v přepise do latinky, doplněná také o latinskou předlohu, nicméně na řadě míst přihlížela k hlaholskému znění, které je dostupné ve fototypickém vydání. To je fakt, který je třeba při hodnocení diplomové práce také ocenit.

Diplomová práce K. Spurné je rozdělena do sedmi kapitol. V úvodních částech (kapitoly 1-5) diplomantka ve stručnosti uvádí na základě odborné literatury do problematiky charv.-hlah. písemnictví, upozorňuje na jeho význam, podává stručný přehled vývoje latinského originálu Ben, kde adekvátně koriguje některá unáhlená tvrzení o csl. překladu Ben v českém prostředí (názor A. Vidmanové), a nabízí vlastní řešení otázky (s. 10). V hutném přehledu diplomantka informuje o csl. překladu chorvatském Ben. Památkou se kromě editora textu I. Ostojiće zabývali již jen dva badatelé (S. Damjanović – z hlediska formální morfologie a Ch. Hannick – biblické citáty), jinak byl csl. Ben mimo zájem odborné veřejnosti. Diplomantce se úspěšně daří propojit dřívější skromné poznatky o jazykové stránce Ben s výsledky vlastního bádání; v některých případech na podporu dřívějších zjištění uvádí i svůj vlastní materiál, v ojedinělých případech dospívá na základě dobře představeného materiálu k opačným závěrům (srv. např. pozn. pod čarou č. 14-17 na s. 11). Zvláštní pozornost věnuje diplomantka také způsobu Ostojićovy edice, upozorňuje ve srovnání s fototypií na některá úskalí tohoto vydání. Diplomantčiny informace jsou v těchto částech ověřeny a přijatelné bez větších výhrad. V několika málo případech by bylo možné formulace ještě zpřesnit nebo upravit, ze stylistických např. spojení s. 7 „nejen ... a také“. Zpřesněna by mohla být např. věta na s. 10: „Dobou vzniku tak můžeme rukopis zařadit mezi nejstarší chorv.-hlah. památky“. Zajímalo by mne, co touto větou měla diplomantka na mysli konkrétně. Ne zcela přesná je také informace: „Mezi těmito liturgickými knihami byl zřejmě i rukopis Řehole Benediktovy,“ přestože v případě Ben se nejedná o liturgickou příručku. Tyto menší nedostatky však nemají větší vliv na výsledek a jsou v podstatě snadno omluvitelné. Zajímalo by mne v této souvislosti, jaké argumenty vneslo předchozí bádání pro tvrzení, že vznik csl. překladu Ben je kladen do 12. století a ne např. do poloviny 13. stol., kdy dochází k povolení slovanské bohoslužby v chorvatském Přímoří.

Těžištěm diplomové práce K. Spurné je 6. kapitola, která je věnována vlastnímu zhodnocení překladové techniky latinského ablativu do csl. Zde si dovoluji zdůraznit, že studium této otázky je zcela nové a dosud nebylo výrazně rozvíjeno, především pro charv.-hlah. památky. Na některé dílčí problémy překladové techniky z latiny upozornil pro texty českosl. především V. Konzal, jenž se zabýval problematikou překladu latinského participia futura, gerundia a gerundiva, z týchž textů vycházela také diplomová práce P. Fetkové. Také

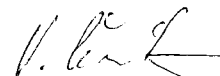
další využitá literatura ukazuje, že se K. Spurná dobře orientuje v základní literatuře tématu, je schopná ji adekvátně zhodnotit a využít výsledky pro své bádání. Kladně hodnotím, že si sama našla efektivní způsob představení shromážděného materiálu, který získala pouze na základě vlastní excerptce.

Excerptcí latinského textu diplomantka objevila v textu Ben celkem 61 ablativních spojení s participiem a oddělila vazby ablativu absolutního od ostatních spojení. Takto získaná spojení srovnala se slovanským překladem a účelně je rozdělila do jednotlivých kategorií. Vedle vlastního taxativního rozdělení podle způsobu překladu do slovanštiny podala i kratší či obsáhlejší komentář ke všem dokladům s ablativem. Kromě hodnocení překladu sledované vazby se v komentářích věnovala i dalším, dílčím specifickým překladové techniky v širším okolí excerptovaných ablativních spojení, např. z oblasti morfologie a slovní zásoby, ale také otázce různocnění latinské předlohy; srv. např. s. 58, doklad č. VI. Přestože tyto komentáře nepředstavují zpracování dané problematiky v celém systému a jedná se jen o dílčí sondy, zvolený postup považuji za dostatečný pro zhodnocení specifík celého csl. překladu. Tento postup také ukazuje, že diplomantka je schopna materiál hodnotit komplexněji, což je patrné především v závěru diplomové práce, který představuje shrnutí dřívějších poznatků se novými zjištěními diplomantky. Závěry celé práce jsou zpracovány přehledně a s dostatečným nadhledem.

Diplomantka zde jasně ukázala, že je schopna samostatně zhodnotit a patřičně okomentovat i obtížnější jazykový materiál. Z diplomové práce je dále patrné, že K. Spurná s úspěchem využila poznatků dalších předmětů, které v rámci studia na FF UK absolvovala (např. poznatky o latinském jazyce a jeho písemnictví) a dokázala je dobře aplikovat i na slovanském materiálu. Ocenit je třeba i to, že si diplomantka vybrala téma, které dosud nebylo zpracováno, takže byla nucena postupovat při psaní diplomové práce samostatně, pouze s výsledky bádání jiných textů tohoto typu.

Diplomová práce Kateřiny Spurné je odborně a metodologicky dobře zpracovaná, opírá se o ověřený jazykový materiál, dobrou znalost zkoumaného předmětu i odborné literatury. Proto navrhuji, aby byla hodnocena známkou **v ý b o r n ě**.

V Praze 5. května 2010

Mgr. Václav Čermák, Ph.D.